Diyabete Özgü Yeme Bozuklu?u Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Diyabete Özgü Yeme Bozuklu?u Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=20015

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Diyabete Özgü Yeme Bozuklu?u Ölçe?i (DÖYBÖ), orijinal ad? **Diabetes Eating Problem Survey (DEPS)** olan psikometrik bir arac?n Türkçe uyarlamas?d?r. Bu ölçek, özellikle **Tip 1 Diyabet** ile ya?ayan çocuk ve ergenlerde, diyabet yönetimine özgü sorunlu yeme davran??lar?n? ve tutumlar?n? de?erlendirmek amac?yla geli?tirilmi?tir. Ölçek, insülin atlama veya k?s?tlama gibi diyabet tedavi rejimini kas?tl? olarak aksatmaya yönelik davran??lar? ve genel bir **Yeme Bozuklu?u** riskini taramada kritik bir rol oynamaktad?r. Türkiye uyarlamas?, ölçe?in Türk popülasyonunda güvenilir ve geçerli bir tarama arac? olarak kullan?labilece?ini göstermi?tir.

Anahtar Kelimeler

Diyabete Özgü Yeme Bozuklu?u Ölçe?i, Tip 1 Diyabet, Yeme Bozuklu?u, Diyabet Yönetimi, Psikometrik Araç, Ergenlik, Uyarlama.

Yazarlar

Atik-Alt?nok, Y., Özgür, S., Meseri, R., Özen, S., Darcan, ?., Gök?en, D.

Amaç

DÖYBÖ'nün temel amac?, **Tip 1 Diyabet** tan?s? alm?? bireylerde, özellikle çocuk ve ergen popülasyonunda, diyabet yönetimiyle do?rudan ili?kili olan düzensiz ve sorunlu yeme davran??lar?n? h?zl? ve etkili bir ?ekilde belirlemektir. Bu tür davran??lar genellikle insülin k?s?tlamas? ("diabulimia" riski) veya diyabetik rejime uyumda ya?anan ciddi zorluklar ?eklinde kendini gösterir. Ölçek, klinik müdahale gerektiren bireyleri erken a?amada tarayarak tedavi süreçlerine katk? sa?lamay? hedefler.

Ölçe?in uyarlama çal??mas?, orijinal olarak ?ngilizce konu?ulan popülasyon için geli?tirilmi? olan arac?n, Türk kültürü ve dili ba?lam?nda geçerlili?ini ve güvenilirli?ini kan?tlamak üzere yap?lm??t?r. Bu sayede, Türk klinisyenler ve ara?t?rmac?lar için standartla?t?r?lm?? bir de?erlendirme imkan? sunulmu?tur.

Yap?

Diyabete Özgü Yeme Bozuklu?u Ölçe?i, diyabetik bireylerin yeme davran??lar? ve beden imaj? ile ilgili alg?lar?n? ölçen çok boyutlu bir yap?y? temsil eder. Ölçek, genel yeme bozuklu?u belirtilerinden ziyade, diyabet tedavisine (özellikle insülin kullan?m?na) yönelik özgül yanl?? tutumlar? ve davran??lar? ölçmeye odaklan?r. Bu yap?sal yakla??m, Diyabet hastalar?n?n ya?ad??? benzersiz psikolojik zorluklar? yakalamay? mümkün k?lar.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Ölçekteki maddeler, bireyin yiyecek al?m?, vücut a??rl???na ili?kin endi?eleri ve diyabetik rejime uyumu aras?ndaki karma??k etkile?imi kapsar. Ölçe?in psikometrik yap?s?, bu davran??lar?n altta yatan tek bir diyabetle ili?kili yeme problemi faktörünü temsil etti?ini göstermektedir.

Geçerlik

Ölçe?in yap? geçerlili?ini incelemek amac?yla Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) uygulanm??t?r. Yap?lan analizler sonucunda, elde edilen modelin uyum indeksleri incelenmi? ve ana faktörler ile alt boyutlar? aras?nda kabul edilebilir düzeyde bir uyumluluk oldu?u saptanm??t?r.

Yap?lan analizlerde elde edilen kök ortalama kare yakla??m hatas? (RMSEA) de?eri 0.076 olarak belirlenmi?tir. Bu de?er, ölçe?in teorik yap?s?n?n Türk örnekleminde de do?ruland???n? ve ölçe?in yap? geçerlili?inin sa?land???n? göstermektedir. Bu bulgular, ölçe?in Tip 1 Diyabet tan?s? olan çocuk ve ergenlerde yeme bozuklu?u riskini geçerli bir ?ekilde ölçtü?ünü destekler.

Güvenirlik

Diyabete Özgü Yeme Bozuklu?u Ölçe?i'nin güvenilirlik düzeyi, iç tutarl?l?k katsay?s? (Cronbach Alfa) hesaplanarak belirlenmi?tir. Ölçe?in genel güvenilirli?ini temsil eden Cronbach Alfa iç tutarl?l?k katsay?s? 0.85 olarak bulunmu?tur.

Bu yüksek iç tutarl?l?k de?eri (0.85), ölçe?i olu?turan 16 maddenin tutarl? bir ?ekilde ayn? yap?y?, yani diyabete özgü sorunlu yeme davran??lar?n? ölçtü?ünü göstermektedir. Klinik ve ara?t?rma ortamlar?nda kabul edilebilir yüksek bir güvenilirlik düzeyine sahip olmas?, ölçe?in kararl? sonuçlar verdi?ini kan?tlamaktad?r.

Faktör Analizi

Ölçe?in Türkçe uyarlama çal??mas?nda, orijinal ölçe?in tek faktörlü yap?s?n?n Türk popülasyonunda ne ölçüde korundu?unu test etmek amac?yla Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) kullan?lm??t?r. DFA, önceden belirlenmi? teorik modelin veri setine uygunlu?unu de?erlendirir.

Analiz sonuçlar?, modelin uyum indekslerinin (RMSEA=0.076) kabul edilebilir s?n?rlar içinde oldu?unu ve bu durumun, ölçe?in ana faktör yap?s?n?n Türk çocuk ve ergen örnekleminde de do?ruland???n? göstermi?tir. Bu bulgu, DEPS'in yap?sal bütünlü?ünün korundu?unu ve uluslararas? standartlara uygun oldu?unu teyit etmektedir.

Araç

Test Türü: Uyarlama (Orijinal ölçek: Diabetes Eating Problem Survey - DEPS)

Format: Kendini Bildirim Ölçe?i

ARABPSYCHOLOGY.COM

Mevcut Diller: Türkçe, ?ngilizce (Orijinal)

Popülasyon Grubu: Klinik Popülasyon

Ya? Grubu: Çocuklar ve Ergenler

Popülasyon Detaylar?: Tip 1 Diyabet tan?s? alm?? bireyler.

Test Metodolojisi: 16 maddeden olu?an ve 5'li Likert tipi derecelendirme kullan?lan bir ölçektir.

Anahtar Kelimeler

Yeme Bozuklu?u, ?nsülin K?s?tlamas?, Diyabetik Komplikasyonlar, Psikososyal De?erlendirme, Güvenilirlik, Geçerlilik.

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Sorumlu Yazar: Yasemin Atik Alt?nok

?leti?im E-posta Adresi: yaseminatik@yahoo.com.tr

Test Y?l? (Uyarlama): 2017

Ölçe?in kullan?m? ve izinleri ile ilgili detayl? bilgi için sorumlu yazar ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir.

Kaynaklar

Atik-Alt?nok, Y., Özgür, S., Meseri, R., Özen, S., Darcan, ?., & Gök?en, D. (2017). Reliability and validity of the Diabetes Eating Problem Survey in Turkish children and adolescents with type 1 diabetes mellitus. *The Journal of Clinical Research in Pediatric Endocrinology, 9*(4), 323-328. doi: 10.4274/jcrpe.4219

Orijinal makalenin tam metnine a?a??daki ba?lant?dan ula??labilir: cms.galenos.com.tr

Ölçe?in Türkçe uyarlamas?na ait PDF doküman? burada mevcuttur: diyabete-ozgu-yeme-bozuklugu-olcegi-toad.pdf

Diyabete Özgü Yeme Bozuklu?u Ölçe?i Maddeleri

Ölçek Madde Say?s?: 16

Derecelendirme: 5'li Likert Tipi Derecelendirme

ARABPSYCHOLOGY.COM

ÖNEML?: Ölçek maddeleri, telif haklar? nedeniyle bu platformda yay?mlanmamaktad?r. Ölçe?in uygulama ve puanlama detaylar?na ula?mak için lütfen yukar?da belirtilen kaynak makaleye veya sorumlu yazara ba?vurunuz.

ARABPSYCHOLOGY.COM